

Zofia Sawicka-Kluźniak

PROJEKT KOŃCOWY JAKO FORMA PRACY DYPLOMOWEJ NA STUDIACH PIERWSZEGO STOPNIA

FINAL PROJECT AS A FORM OF COMPLETION OF FIRST DEGREE STUDIES

Katedra Ekonomii Menadżerskiej i Rachunkowości, Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie, ul. Żołnierska 47, 71-210 Szczecin, e-mail: Zofia.Sawicka@zut.edu.pl

Summary. The need to validate graduate qualifications has led to the introduction of the final project as a form of diploma exam. Taking into account the diversity of educational standards we can distinguish many types of projects, due to the specific nature of the university, the profession. Projects will vary structure, volume, form of presentation, type of documentation entered in the Annexes, etc.

Słowa kluczowe: definicja projektu, egzamin dyplomowy, treść projektu.

Key words: diploma exam, the content of the project, the definition of the project.

WSTĘP

Program nauczania uczelni wyższej może, jako warunek ukończenia studiów i otrzymania dyplomu, przewidywać zdanie egzaminu dyplomowego oraz przygotowanie i złożenie pracy dyplomowej. Przepisy dotyczące wyższego szkolnictwa zawodowego pozostawiają sporą swobodę uczelniom w określaniu trybu ukończenia studiów pierwszego stopnia i przebiegu procedury dopuszczenia studenta do obrony pracy dyplomowej. Rektor uczelni określa formę pracy dyplomowej. Wprowadzenie projektu końcowego jako formy pracy dyplomowej jest spowodowane koniecznością potwierdzenia kwalifikacji zawodowych absolwenta uczelni wyższej, ale jest także wynikiem:

- niechęci studentów do podejmowania wysiłku intelektualnego,
- bierności w zakresie zgłębiania tematyki określonych przedmiotów,
- braku umiejętności precyzyjnego formułowania celów badawczych na studiach I stopnia,
- ograniczonego dostępu do literatury.

Celem artykułu jest ocena korzyści wyboru projektu końcowego jako formy egzaminu dyplomowego na studiach I stopnia.

CEL METODYCZNY I FORMA PRACY DYPLOMOWEJ

Celem pracy dyplomowej jest potwierdzenie posiadanej wiedzy i umiejętności studenta na podstawie przeprowadzonych przez niego badań analitycznych. Mogą one mieć charakter badań pierwotnych, wtórnych lub programowania określonej działalności. W przypadku badań pierwotnych student musi wykazać się umiejętnością stosowania metod badawczych, wyboru przedmiotu badań, doboru danych źródłowych i wnioskowania.

W przypadku badań wtórnych student powinien wykazać się umiejętnością pozyskiwania informacji z różnych źródeł, umiejętnością ich selekcji, przetwarzania i grupowania oraz umiejętnością wnioskowania.

W przypadku badań wdrożeniowych student powinien wykazać się umiejętnością programowania i planowania wybranych przedsięwzięć z różnych rodzajów działalności.

Praca dyplomowa może mieć charakter teoretyczny (badawczy) lub praktyczny (wdrożeniowy). Jedną z form pracy dyplomowej jest projekt końcowy. Najczęściej kojarzy się on z zaprojektowaniem, opracowaniem i wdrożeniem określonego pomysłu. W tabeli 1 przedstawiono wybrane definicje projektu.

Tabela 1. Definicje projektu

Źródło	Definicja
Słownik języka polskiego. 1981. T III. Red. M. Szymczak. Warszawa, PWN.	Projektowanie to opracowywanie, układanie projektu, planu, obmyślanie czegoś, co zamierza się wykonać. W wyniku projektowania powstaje projekt, który można przedstawić za pomocą rysunku, szkicu, planu, obliczenia itp.
Słownik wyrazów obcych. 1985. Red. J. Tokarski. Warszawa, PWN.	Projektowanie to zamierzony plan działania, postępowania; pomysł, plan, szkic jakiegoś przedsięwzięcia, np. ustawy; dokument zawierający rysunki techniczne, obliczenia, opisy, kosztorysy itp., związane z zamierzoną budową obiektu budowlanego lub urządzenia technicznego. Ktoś kto wykonuje projekt, projektuje
PMI Standards Committee. A Guide to the Project Management. Body of Knowledge. 1996. Project Management Institute. ISBN 1-880410-13-3.	Projektowanie to ograniczony w czasie wysiłek podejmowany w celu wytworzenia unikatowego wyrobu lub usługi. Projekt jest sekwencją działań mającą wyraźny początek i koniec określony w czasie, określoną pod względem dostępnych zasobów i oczekiwanych efektów

Aby można było mówić o projekcie, analizowany zbiór zadań lub prac powinien charakteryzować się następującymi cechami:

- realizowane zadanie powinno być niepowtarzalne i unikatowe zarówno na etapie koncepcji, jak i na etapie realizacji;
- cele projektu powinny być specyficzne, a także określone w kategoriach czasu, kosztów i parametrów jakościowych;
- wykonanie projektu powinno zapewniać określony efekt;
- projekt odznacza się najczęściej sporą złożonością, dużym zakresem i dużą skalą działania, a także znaczną wartością zaangażowanych zasobów;
- organizacja zasobów oraz działań powinna dotyczyć specyficznych zadań, jakie należy wykonać;
- projekt powinien być ograniczony w czasie, posiadać określony początek i koniec, a jego wykonanie jest związane z presją czasową – potrzebny czas powinien być ustalony z góry i kontrolowany;
- realizacja każdego projektu jest związana z ponoszeniem określonych kosztów, przy jednoczesnym ograniczeniu zakresu finansowania.

Przedstawione wymagania dotyczą wszystkich rodzajów projektów, niezależnie od ich celu, wielkości czy sposobu wykonania (Łada 2005, http://www.zrnt.zarz.agh.edu.pl/zasoby/PCP_1_wprowadzenie.pdf, dostęp 20.10.2012 r.).

Zasadniczą cechą pracy dyplomowej jest podjęcie działań o charakterze badawczym. Celem badań naukowych w naukach ekonomicznych jest lepsze zrozumienie reguł, praw kształtujących funkcjonowanie gospodarki w ujęciu makro- i mikroekonomicznym. Realizacja tematu badawczego nie jest zadaniem łatwym, lecz przynosi badaczowi satysfakcję i wiele korzyści.

STRUKTURA PROJEKTU

Proces tworzenia pracy promocyjnej polega na wykonaniu wielu czynności, które odzwierciedlają przygotowanie merytoryczne i metodologiczne studenta do realizacji określonego problemu badawczego. Główne fazy procesu badawczego, które student realizuje pod kierunkiem promotora, obejmują: przygotowanie do badań i ich realizację, interpretację wyników, opracowanie tekstu projektu.

Projekt końcowy powinien odzwierciedlać przebieg procesu badawczego / projektowego w następujących etapach (Stachak 2006, Podstawy metodologiczne prac... 2008), które obejmują:

- określenie obszaru zainteresowań;
- zapoznanie się z dostępną literaturą przedmiotu;
- zdefiniowanie tematu pracy; przedmiot i zakres badań powinien być zdefiniowany przez studenta i zaakceptowany przez promotora;
- ustalenie celu pracy (ogólnego i szczegółowego);
- sformułowanie hipotezy lub tezy badawczej;
- opis metod badawczych;
- opis podmiotu i przedmiotu badań;
- czynności analityczne (przetwarzanie danych pierwotnych), np. porównania, obliczenia, grupowanie według różnych kryteriów;
- prezentację wyników badań;
- wnioski końcowe;
- rekomendacje i zalecenia.

Rzetelne opracowanie koncepcji projektu (1–5) zapewni jego przyjęcie przez promotora, ułatwi zbieranie informacji, analizę danych źródłowych oraz proces wnioskowania.

Promotor pomaga studentowi w definiowaniu celu projektu oraz w procesie doboru metod badawczych i literatury. Ponadto promotor może wskazywać mu sposoby poszukiwania danych źródłowych, regulacji prawnych oraz metod przetwarzania danych. Projekt końcowy może być opracowany przez jednego studenta lub zespół.

Projekt końcowy powinien zawierać wyraźnie wydzielone elementy (Maniak in. 2010):

- wprowadzenie,
- część teoretyczną (przegląd literatury),
- część empiryczną,
- zakończenie (wnioskowanie),
- suplementy.

Charakterystykę wybranych elementów projektu końcowego zawiera tab. 2.

Tabela 2. Charakterystyka wybranych elementów projektu końcowego

Komponent	Lokalizacja w strukturze pracy	Opis zawartości
Wprowadzenie	wprowadzenie / wstęp	<p>opis koncepcji pracy, czyli:</p> <ul style="list-style-type: none"> – krótki, zwięzły i konkretny opis problematyki pracy (problemu badawczego) oraz powodów jej podjęcia – określenie tematu pracy – definicja celu lub celów pracy – sformułowanie hipotez lub tez badawczych (uwaga! w projektach dyplomowych na poziomie licencjatu i inżyniera ten element nie jest obligatoryjny) – krótki opis metod badawczych – projekt struktury pracy
Część teoretyczna	najczęściej pierwszy rozdział pracy (czasami dwa pierwsze rozdziały)	<p>studia literaturowe obejmujące:</p> <ul style="list-style-type: none"> – różne, zaczerpnięte z literatury, definicje i podanie znaczenia problemu – prezentację poglądów, szkół i nurtów w teorii problemu – charakterystykę normatywną i klasyfikację badanych zjawisk – ewentualne metody i techniki badawcze stosowane w nauce w analizie badanych problemów
Część empiryczna	najczęściej rozdziały drugi, trzeci (ewentualnie czwarty)	<p>badania właściwe obejmujące:</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakterystykę badanego podmiotu – firmy grupy firm rynku, branży, instytucji, grupy respondentowanych (najczęściej w rozdziale II) – badania empiryczne (najczęściej w rozdziale III) – część wnioskującą / projektową – rozwiązanie określonego problemu praktycznego (najczęściej w rozdziale IV)
Zakończenie	zwykle w postaci zakończenia, jednak czasami stanowi odrębny rozdział (najczęściej rozdział czwarty)	<p>podsumowanie całej pracy zawierające:</p> <ul style="list-style-type: none"> – syntetyczne wnioski z badań empirycznych – wykazanie związków teorii z praktyką – zalecenia i rekomendacje autora
Suplementy	spisy rzeczy, indeksy, spis bibliograficzny, aneksy statystyczne, aneksy z aktami prawnymi; streszczenie pracy w języku angielskim (w przypadku prac pisanych w języku angielskim zamieszczamy streszczenie w języku polskim)	<ul style="list-style-type: none"> – spisy rysunków, wykresów schematów, tabel, – bibliografia – ewentualnie dane uzupełniające – dane statystyczne, formularze, ankiety badawcze itp. – streszczenie pracy w języku angielskim – powinno obejmować tekst ze wstępu i z zakończenia

Źródło: opracowano na podstawie Maniak i in. (2010).

Głównymi elementami pracy dyplomowej w formie projektu są część teoretyczna i część empiryczna, które decydują o rodzaju i specyfice pracy. Pozostałe elementy uzupełniają koncepcję pracy oraz proces wnioskowania autora.

PREZENTACJA PROJEKTU

Wykonanie projektu końcowego uwarunkowane jest posiadaną przez studenta określoną wiedzą, umiejętnościami i zdolnościami do wykorzystania jej w praktyce. Standardy, dotyczące wiedzy i umiejętności na wydziałach ekonomicznych uczelni wyższych, przedstawiono w tab. 3 i 4.

Tabela 3. Efekty kształcenia na studiach I stopnia dla kierunku ekonomia w zakresie wiedzy

Lp.	Wiedza
1	Student ma podstawową wiedzę o miejscu ekonomii w naukach społecznych i w systemie nauk oraz zna jej relacje i powiązania w stosunku do innych nauk
2	Student ma podstawową wiedzę o ekonomii jako nauce społecznej; zna prawidłowości i mechanizmy, jakimi kieruje się ekonomia, zna struktury rynku oraz powiązania pomiędzy nimi w wymiarach krajowym i międzynarodowym
3	Student zna podstawowe teorie ekonomiczne i ich historię, a także kierunki ewolucji myśli ekonomicznej
4	Student ma podstawową wiedzę o człowieku, w szczególności jako konsumencie funkcjonującym w strukturach rynku, będącym przedmiotem i podmiotem oddziaływania zjawisk i mechanizmów ekonomicznych
5	Student zna metody i narzędzia, w tym techniki pozyskiwania danych właściwe dla ekonomii, pozwalające opisywać struktury i instytucje społeczne oraz procesy w nich i między nimi zachodzące; w szczególności zna podstawowy aparat matematyczny i metody ilościowe stosowane w ekonomii
6	Student zna podstawowe kategorie gospodarki rynkowej i rządzące nimi prawidłowości; ma elementarną wiedzę o mechanizmach i procesach ekonomicznych; zna przyczyny i konsekwencje zmian struktur rynkowych i instytucji
7	Student zna podstawowe koncepcje i metody zarządzania; ma podstawową wiedzę o funkcjach zarządzania i roli czynnika ludzkiego w procesie zarządzania organizacją
8	Student zna zasady, techniki i międzynarodowe standardy rachunkowości; zna podstawowe dokumenty finansowo-księgowo oraz sprawozdania finansowe i ich zawartość informacyjną, zna metody i techniki analityczne wykorzystywane w ocenie standingu finansowego podmiotów gospodarczych
9	Student ma podstawową wiedzę o gospodarce światowej, handlu międzynarodowym, międzynarodowych stosunkach finansowych oraz procesach integracji europejskiej, zna instytucje Unii Europejskiej i podstawy jej funkcjonowania
10	Student ma podstawową wiedzę o normach i regułach organizujących struktury i instytucje społeczne, a także o rządzących nimi prawidłowościach oraz ich źródłach i naturze; w szczególności ma podstawową wiedzę z zakresu prawa, rozumie przepisy prawne i umowy obrotu gospodarczego
11	Student ma podstawową wiedzę o roli państwa w życiu gospodarczym; ma elementarną wiedzę o koncepcjach wyborów społecznych, ubezpieczeniach społecznych, znaczeniu aktywnych i pasywnych narzędzi polityki społecznej
12	Student ma wiedzę o budżecie, podatkach, rynkach finansowych; ma podstawową wiedzę z zakresu finansów publicznych
13	Student rozumie istotę i mechanizmy funkcjonowania gospodarki w regionie; zna instrumenty finansowania polityki regionalnej
14	Student ma uporządkowaną wiedzę o zasadach i normach etycznych w biznesie
15	Student zna i rozumie podstawowe pojęcia i zasady z zakresu ochrony własności przemysłowej i prawa autorskiego
16	Student zna zasady tworzenia i rozwoju form indywidualnej przedsiębiorczości, wykorzystujące wiedzę z zakresu ekonomii

Źródło: opracowano na podstawie Krajowych Ram Kwalifikacji (2010).

Tabela 4. Efekty kształcenia na studiach I stopnia dla kierunku ekonomia w zakresie umiejętności

Lp.	Umiejętności
1	Student potrafi prawidłowo interpretować zjawiska ekonomiczne oraz wykorzystywać wiedzę teoretyczną do analizowania konkretnych procesów i zjawisk ekonomicznych
2	Student posiada umiejętność rozumienia i analizowania zjawisk społeczno-ekonomicznych
3	Student potrafi właściwie analizować przyczyny i przebieg konkretnych zjawisk ekonomicznych z wykorzystaniem podstawowego aparatu matematycznego
4	Student potrafi prognozować procesy i zjawiska ekonomiczne z wykorzystaniem metod i narzędzi ilościowych; potrafi pozyskać, przeanalizować i zinterpretować dane statystyczne oraz konstruować modele ekonometryczne
5	Student potrafi interpretować problemy z praktyki gospodarczej oraz ocenić racjonalność decyzji podmiotów gospodarczych, wykorzystując teorie makro- i mikroekonomiczne
6	Student potrafi przeprowadzić analizę struktury organizacyjnej, stylu kierowania, procesu decyzyjnego; potrafi ocenić decyzje strategiczne i operacyjne przedsiębiorstwa
7	Student potrafi zastosować zasady rachunkowości podczas księgowania i sporządzania sprawozdań finansowych; umie dokonać interpretacji wskaźników ekonomiczno-finansowych i przeprowadzić ocenę stanu sytuacji finansowej podmiotów gospodarczych
8	Student prawidłowo posługuje się systemami normatywnymi; potrafi rozpoznać obszary prawne w działalności gospodarczej; potrafi łączyć wiedzę i praktykę ekonomiczną z wiedzą prawną
9	Student potrafi ocenić aktywne i pasywne narzędzia polityki społecznej oraz analizować instrumenty polityki gospodarczej
10	Student potrafi przeprowadzić analizę struktury budżetu oraz relacji między finansami publicznymi a rynkami finansowymi; potrafi przeprowadzić analizę różnych systemów ubezpieczeń społecznych
11	Student potrafi analizować kierunki wykorzystania usług systemu bankowego oraz funduszy inwestycyjnych
12	Student potrafi dokonać identyfikacji czynników rozwoju regionalnego, typów regionów oraz poziomu ich konkurencyjności; potrafi dokonać analizy funkcjonowania Unii Europejskiej, ocenić instytucje UE
13	Student potrafi dostrzec i analizować dylematy zawodowe i etyczne; analizuje proponowane rozwiązania konkretnych problemów i proponuje w tym zakresie stosowne rozstrzygnięcia
14	Student potrafi wykorzystać wiedzę teoretyczną z zakresu ekonomii w praktyce zawodowej
15	Student potrafi samodzielnie zdobywać wiedzę i rozwijać swoje profesjonalne umiejętności, korzystając z różnych źródeł (w językach polskim i obcym)
16	Student potrafi posługiwać się podstawowymi kategoriami ekonomicznymi, rozumie istotę makro- i mikroekonomii, zna problemy polityki ekonomicznej, teorii zatrudnienia i bezrobocia, a także podstawowe problemy oceny koniunktury gospodarczej
17	Student potrafi przygotować wystąpienia ustne w językach polskim i obcym na tematy dotyczące wybranych zagadnień ekonomicznych, w różnych ujęciach teoretycznych, korzystając zarówno z dorobku nauk ekonomicznych, jak i innych dyscyplin
18	Student potrafi w sposób precyzyjny i spójny wypowiadać się w na piśmie na tematy dotyczące wybranych zagadnień ekonomicznych, w różnych ujęciach teoretycznych, korzystając zarówno z dorobku nauk ekonomicznych, jak i innych dyscyplin

Źródło: opracowano na podstawie Krajowych Ram Kwalifikacji (2010).

Z obserwacji autorki wynika, że na studiach niestacjonarnych wybór problemów badawczych do projektu zależy od:

- miejsca pracy studenta,
- dostępu do danych źródłowych,
- motywacji studenta do poznawania i stosowania określonych metod badawczych,
- pracochłonności projektu,
- specjalności na kierunku studiów,
- wiedzy i umiejętności.

Przykład struktury projektu końcowego przedstawiono w tab. 5.

Tabela 5. Przykład struktury projektu końcowego na temat „Ocena windykacji należności od odbiorców indywidualnych na przykładzie Gazowni Szczecińskiej w latach 2008–2010”

Lp.	Spis treści projektu
1	Wstęp
2	Cel i hipotezy badawcze
3	Wybrane zagadnienia z zakresu funkcjonowania rozrachunków
4	Charakterystyka badanej jednostki
5	Funkcjonowanie rozrachunków z odbiorcami w Gazowni Szczecińskiej
6	Poziom i struktura należności od odbiorców indywidualnych w latach 2008–2010
7	Analiza windykacji należności od indywidualnych odbiorców gazu
8	Zakończenie
9	Rekomendacje i zalecenia
10	Bibliografia
11	Spis tabel i wykresów
12	Załączniki

Projekt końcowy jest oceniany przez promotora. Ocena uwzględnia:

- poprawność sformułowania celu i hipotez badawczych,
- poprawność struktury projektu i logiki układu przedstawionych treści,
- poprawność terminologiczną i merytoryczną poruszanych zagadnień,
- formę i sposób przedstawiania treści w projekcie,
- dobór metod i technik badawczych,
- poprawność przebiegu badań analitycznych,
- umiejętność wnioskowania.

Uczelnie wyższe o różnym profilu kształcenia wprowadzają do regulaminu studiów procedury dyplomowe dla studiów I i II stopnia, uwzględniające formę projektu końcowego. Przykładami takich uczelni są:

a) Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie (profil techniczny) – podaje w zasadach przeprowadzania egzaminu dyplomowego obowiązek opracowania projektu inżynierskiego, który stanowi udokumentowaną realizację praktycznego przedsięwzięcia projektowego i obejmuje dokumentację techniczną projektowanego zadania;

b) Zachodniopomorska Szkoła Biznesu w Szczecinie (profil ekonomiczny i społeczny) – procedura dyplomowa na studiach I stopnia obejmuje projekt końcowy i egzamin końcowy. Egzamin końcowy obejmuje odpowiedzi studenta na jedno pytanie kierunkowe, jedno pytanie z przedmiotów specjalizacyjnych i jedno pytanie dotyczące projektu końcowego.

Wybór projektu końcowego jako formy egzaminu dyplomowego przez studentów studiów I stopnia wynika z następujących zalet tej formy:

- wybór tematu praktycznego projektu końcowego może być związany z zainteresowaniami lub z wykonywaną pracą zawodową studenta,
- ograniczona jest do minimum część teoretyczna projektu,

- formułowanie hipotez badawczych wiąże się z weryfikacją posiadanej wiedzy ogólnej i specjalistycznej,
- mała jest pracochłonność prac analitycznych i weryfikacji hipotez badawczych,
- możliwe jest korzystanie z informacji dostępnych w internecie,
- objętość projektu końcowego jest ograniczona,
- ograniczona jest liczba wymaganych pozycji literatury,
- możliwe jest poznanie i stosowanie w projekcie techniki pisania pracy dyplomowej przydatnej także na studiach II stopnia,
- możliwa jest prezentacja wyników badań na egzaminie końcowym w formie multimedialnej, co ułatwia opanowanie stresu.

Istota i cel tworzenia prac dyplomowych na różnych poziomach edukacji wyższej są odmienne. Inne wyzwania stoją przed piszącymi prace licencjackie w klasycznej postaci, a inne podczas tworzenia projektów dyplomowych. Różnice pomiędzy tymi formami pracy dyplomowej dotyczą przede wszystkim ich konstrukcji, celu merytorycznego oraz udziału pracy własnej. Typowe różnice pomiędzy pracą licencjacką a projektem końcowym przedstawia tab. 6.

Tabela 6. Różnice pomiędzy pracą licencjacką a projektem końcowym

Lp.	Wyszczególnienie	Rodzaj pracy dyplomowej	
		projekt końcowy	praca licencjacka
1	Temat badawczy (kategoria pracy)	empiryczny pragmatyczny	metodyczny empiryczny monograficzny mieszany
2	Cel	powiązanie z kierunkiem i specjalnością, wykorzystanie wiedzy i umiejętności praktycznych	powiązanie z kierunkiem i specjalnością, wykorzystanie wiedzy i umiejętności praktycznych
3	Hipotezy badawcze	formułowanie hipotez może być pominięte	formułowanie hipotez jest obowiązkowe
4	Proporcje pracy: a) część teoretyczna (studia literaturowe) b) część empiryczna (badawcza)	do 20% do 80%	powyżej 20%, w zależności od tematu badawczego różne proporcje
5	Prezentacja wyników	opisowa, ilościowa, z zastosowaniem technik multimedialnych	opisowa, ilościowa, z zastosowaniem technik multimedialnych
6	Wnioski końcowe i rekomendacje	wnioski końcowe, rekomendacje dla potencjalnych odbiorców projektu, wykazanie użyteczności projektu	zakończenie, wnioski końcowe
7	Streszczenie w języku angielskim	obowiązkowe	nieobowiązkowe
8	Literatura	minimum 4 pozycje	minimum 11 pozycji
9	Ocena (recenzja)	promotor	promotor i recenzent

W Polsce brakuje sformalizowanych wymagań merytorycznych dotyczących charakteru i jakości prac dyplomowych. Jeżeli takie istnieją, to są określone przez poszczególne uczelnie, a często przez poszczególnych promotorów.

PODSUMOWANIE

Realizacja projektów stała się istotnym elementem działań każdej organizacji. Z tego powodu uczelnie wyższe promują tę formę oceny efektów kształcenia studentów różnych kierunków. Forma projektów nabiera znaczenia z powodu konieczności podejmowania przez studentów badań o charakterze jednostkowym i niepowtarzalnym. O sposobie realizacji projektu, oryginalności i efektach końcowych decydują różne czynniki, np. zewnętrzne (regulacje prawne, infrastruktura, finanse, uwarunkowania kulturowe i społeczne) oraz wewnętrzne (osobowość, kwalifikacje, poziom motywacji, dostępne zasoby).

Biorąc pod uwagę różnorodność standardów kształcenia, można wyróżnić wiele typów projektów, co wynika ze specyfiki danej uczelni i uzyskiwania przez studentów różnych kwalifikacji zawodowych. Dlatego projekty dyplomowe różnią się strukturą, objętością, formą prezentacji, rodzajem dokumentacji ujętej w załącznikach.

PIŚMIENNICTWO

- Krajowe Ramy Kwalifikacyjne.** 2010. Warszawa, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, ISBN 978-83-921765-5-8.
- Łada M.** 2005. Podstawy controllingu projektami. Kraków. Centrum Badań nad projektami, http://www.zrnt.zarz.agh.edu.pl/zasoby/PCP_1_wprowadzenie.pdf, dostęp dn. 20.10.2012 r.
- Maniak G., Świergiel E., Zelek A.** 2010. Twoja praca promocyjna. Szczecin, Wydaw. Nauk. ZSB, 20.
- PMI Standards Committee.** 1996. A Guide to the Project Management Body of Knowledge (PMI Standards Committee. A Guide to the Project Management. Body of Knowledge. Project Management Institute. ISBN 1-880410-13-3.
- Podstawy metodologiczne prac oktorskich w naukach ekonomicznych.** 2008. Red. M. Sławińska, H. Witczak. Warszawa, PWE.
- Słownik języka polskiego.** 1981. T. III, Red. M. Szymczak. Warszawa, PWN.
- Słownik wyrazów obcych.** 1985. Red. J. Tokarski. Warszawa, PWN.
- Stachak S.** 2006. Wstęp do metodologii nauk ekonomicznych. Warszawa, KiW.

